

Így a könyvtárak együttműködésének legcélravezetőbb módja is egy, a kooperációval foglalkozó konferencia lehetne.

/LINE, B. M.: *Ist Kooperation etwas Gutes? = Bibliothek, Forschung und Praxis, 5. köt. 2. sz. 1981. p. 160–165./*

(Dezső Zsigmondné)

Modern információs szolgáltatások anyagi támogatása

Gyakran felmerül az a kérdés, hogy mennyire érvényesíthető még az ingyenes könyvtári szolgáltatások elve. E kérdéskör integráns részét képezi az információs szolgáltatások díjainak kiszabása. Egyesek szerint a számítógépes szolgáltatások ugyanolyan szolgáltatások, mint amelyeket száz éve manuális úton állítanak elő és ingyen bocsátanak rendelkezésre, csak éppen a technológiájuk változott meg.

Az információs szolgáltatások piacát a következő tényezők jellemzik:

- nehéz ezen a területen különbséget tenni a szolgáltatások azon összetevői között, amelyek ingyenesek, ill. amelyekért díjat számítnak fel;
- az információs szolgáltatások piacának olyan sajátos jellemzői vannak, amelyek befolyásolják az e szolgáltatások előállítói között a szabad versenyt;
- a piac gazdasági vonatkozásai néha teljes ellentmondásban vannak a társadalom céljaival.

Az információs szolgáltatások piaca elég kicsi; ez természetesen befolyásolja e szolgáltatások költségeit is. A piac még a díjak mesterséges leszorításával, ill. még ingyenes szolgáltatások esetén sem növelhető lényegesen. Az információs ipar főleg állami támogatásból él. Az információs ipar piaca csak egy szempontból hasonlít a más vállalkozásokéhoz: mennyiségi mutatók helyett a fogyasztók minőségi igényeinek kielégítésére törekszik. Az információs ipar piacát lényegében tehát az általánosan alkalmazott, de csak ritkán említett *állami támogatások* révén tartják fenn.

Az, hogy az információs szolgáltatásokat állami támogatással tartják fenn, azzal igazolható, hogy ezek a szolgáltatások általában hozzájárulnak a „közjóhoz”.

Ma már megváltozott az a felfogás, amely szerint a szolgáltatásokat majdnem ingyenesen kell rendelkezésre bocsátani. A felhasználók hajlandók is fizetni a szolgáltatásokért, ám annyit korántsem, amennyiben azok ténylegesen kerülnek. Így az állami támogatásnak kell fedeznie az információs szolgáltatások valódi költségeit és a belőlük származó bevétel különbségét.

Azt gondolhatnánk, hogy az információs szolgáltatók és a felhasználók közös érdeke, hogy a szolgáltatás költségét a minimálisra szorítsák, hogy ezáltal az állami támogatás minél kisebb legyen. Ez azonban nem így van, hiszen a szolgáltató intézményeknél a költségmegtakarítás súlyosan érinti a következő évi költségvetést.

Az állami támogatás optimalizálásához, valamint a felhasználóra hárított költség minimalizálásához minden szolgáltatás költségeit nagyfokú gondossággal kell megállapítani. Célszerű olyan árstruktúra kialakítása, amely megbízhatóan garantálja az egyes cégek pozícióját az információs piacon.

/ZWILLENBERG, H. J.: *Funding of modern information services = Australian Academic and Research Libraries, 11. köt. 3. sz. 1980. p. 167–171./*

(Pröhle Éva)

Az Angol Nemzeti Könyvtár Kölcsönző Részlegének 1980–1981. évi teljesítményei

Kérések és teljesítésük

Az Angol Nemzeti Könyvtár Kölcsönző Részlegének (British Library Lending Division, BLLD) fennállása óta első ízben fordult elő, hogy a felhasználók érdeklődése megcsappant. Összesen 2 856 000 kölcsönzési és másolati kérést regisztráltak, ami 2,1%-kal kevesebb, mint a korábbi évben volt. A visszaesés elsősorban a gazdasági helyzettel magyarázható, de hozzájárulhatott a kuponok árának emelkedése is: az 1980. évi 1 £-ről előbb 1,30 £-ra, 1981-ben pedig 1,50 £-ra drágult az egységár.

A kérések 85%-át saját állományukból elégítették ki, ez a tavalyinál valamivel alacsonyabb arány. Az ún. háttér-könyvtárakra hárult – változatlan részesedéssel – 5% teljesítése; külföldre az összes igény 1%-át továbbították.

Kapcsolatok az angol könyvtárakkal

A BLLD-ét használó könyvtárosok részére négy szemináriumot szerveztek. A BLLD munkatársai előadást tartottak a könyvtárközi kölcsönzéssel foglalkozó londoni és regionális szemináriumokon is. Intenzívek a kapcsolatai a különféle könyvtári szervezetekkel. A Regionális Könyvtári Együttműködési Országos Bizottsággal (National Committee on Regional Library Cooperation) megvitatták az online lekérdezésű bibliográfiai adattárak és hálózatok, továbbá az audio-vizuális